

Projektnamn: Kompetenscentrum för energieffektivisering i företag i ÖMS regionen

Programområde: Östra Mellansverige

Ärende ID: 20200342

Sammanfattande beskrivning

I Östra Mellansverige finns stor potential inom energiområdet men det saknas både tradition och kompetens bland företag i regionen att arbeta systematisk med energieffektivisering. Förstudien avser kartlägga och beskriva insatser som skulle kunna stärka det redan existerande arbetet samt titta på hur ett kompetenscentrum skulle kunna utgöra en arena för energieffektivisering inom branscher som förstudien föreslår. Det regionala näringslivet deltar aktivt genom finansiering och medverkan i styrgrupp samt genom att vara föremål för intervjuer.

Förstudien förväntas ge en tydlig plan för hur arbetet med energieffektivisering i SME kan utvecklas genom regionalt samarbete mellan privata och offentliga aktörer. Ett framtida centrum skulle kunna tydliggöra vilka resurser som finns för arbete med energieffektivisering och fånga upp bra projekt i en robustare struktur än idag.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

I Östra Mellansverige finns en stor kompetens inom energiområdet exempelvis genom att det finns flera framstående företag som säljer energirelaterade varor och tjänster. Potentialen för energieffektivisering bland företag är omfattande. I PM 2010:2 rapport från Länsstyrelsen 2010 (Hinder till energieffektiviseringar) är en av slutsatserna att det ofta saknas tradition och kompetens bland företag i regionen att arbeta systematiskt med energieffektiviseringar. Ett framgångsrikt arbete med energieffektivisering i företag kräver ett nära samarbete mellan kommuner, regionförbund, länsstyrelser, företag som säljer energieffektiviseringstjänster, energileverantörer och de företag som ska energieffektivisera sin verksamhet. Tanken med ett kompetenscentrum är samla alla ovanstående kompetenser för att se hur dagens hinder mot energieffektivisering bättre kan övervinnas.

Inom ramen för den tidigare strukturfondsperioden har en gemensam förstudie genomförts i Östra Mellansverige av konsultbolaget Sweco. I förstudien bedömdes ett kunskapscentrum med affärsutveckling drivet av energieffektivisering som en mycket stark projektidé. Framgångsrikt arbete hos bland annat Norrbottens energikontor (Nenet) visar att när kompetenser samlas och när företagen får stöd utifrån sina specifika behov, blir både intresset större och resultaten mer betydande.

Projektidéns potential bedömdes var stor samtidigt som behovet av en tydligare genomförandeplan och process indikerades. Denna förstudie syftar därför till att säkerställa ett

genomförbarheten blir hög. Alla medfinansiärer, som också är styrgrupp, bedömer att de vill fortsätta arbete gemensamt inom detta område. Avsikten är att det gemensamma mobiliserings- och samlingsarbete, som bedrivs inom denna ansökan, ska leda till större samlade insatser.

Miljökriteriet har tydlig koppling till energieffektivisering som ger lägre utsläpp. Vad avser kriterierna för jämställdhet och likabehandling så finns idag en begränsad analys och bild över hur det ser ut idag i energieffektiviseringsområdet. När det gäller jämställdhet blir det viktigt att undersöka om det finns strukturer i arbetet med energieffektivisering som missgynnar män eller kvinnor. När det gäller mångfald blir det viktigt att tänka på att de stöd som ett framtida kompetenscentrum ge ska vara tillgänglig för alla, även de som inte har svenska som modersmål. Stödet från kompetenscentrumet måste vara enkelt att förstå i text och bild.

Verksamheten bedrivs som ett projekt och kommer att vara ett sätt att knyta samman och bygga vidare på ett stort antal insatser som pågår inom ordinarie verksamhet och i projekt hos de flesta medfinansiärerna. Samtidigt kommer det att vara skilt både projektekonomiskt (separat projektredovisning) och i art då detta fokuserar på det gemensamma arbetet som ingen av deltagarna idag har enskilt ansvar för att samordna.

Förankringen av projektet har dels skett genom den förstudie som bedrivits av Sweco under 2014, där en stor mängd deltagare gett inspel för arbetet och deltagit i möten. Dels har två arbetsmöten genomförts under inledningen av 2015 för att säkerställa intresse och engagemang. Som tecken på detta fortsatta engagemang har insatser från respektive organisation inkluderats projektet.

Omvärld och samverkan

Inom ramen för ansökan har ett stort antal olika verksamheter och projekt med liknande och relaterad verksamhet analyserats. Mest inom den rapport som togs fram i tidigare nämnd förstudie innan programperioden började. Några olika perspektiv och fokus som dessa haft är: Energitjänster, Affärsutveckling, Organisation och uppföljning - Leda och mäta, Samarbeten och nätverk och Anpassad rådgivning/kompetens utveckling. Utöver det har workshops genomförts med aktörer och även intervjuer med företag.

Utifrån den genomförda inventeringen går det att konstatera att de råd och förslag som återfinns i forskningen, identifierade genom workshops och intervjuer med företag samt i goda projektexempel huvudsakligen handlar det om:

- Kommunikation och dialog på rätt nivå och med rätt avsändare
- Identifiera behov av kompetenshöjning hos företag som kan energieffektivisera sin verksamhet
- Ta in erfarenheter från företag som säljer energieffektiviseringstjänster
- Samverkan mellan myndigheter för att optimera stöd och krav till företagen och mellan företag
- Erbjudna stöd i form av rådgivning och coachning
- Tillhandahåll mötesplatser för att utbyta erfarenheter

Dessa lärdomar kommer att tas in i projektet och samverkan/utbyte med liknande verksamheter sökas.

Samtidigt är det viktigt att kunskapscentrumet har lokal förankring och närvaro eftersom en stor del av arbetet sker genom nätverkande och samarbete mellan företag och aktörer inom ett inte alltför stort geografiskt område. Kunskapen och kompetensen som finns i centrumet ska vara närvarande i alla län. På så sätt kan kunskapsutbyte och erfarenheter snabbt implementeras i flera län.

Det är av stor vikt att de aktörer och kompetenser som ingår i kunskapscentrumet är av sådan art att verksamheten inte påverkar konkurrensen på marknaden. Utformningen av ett kompetenscentrum bör katalysera utvecklingen så att de företag som idag utför tjänster eller säljer produkter får utökad marknad, oavsett om det gäller utbildningsinsatser eller annat. Därför blir t ex kompetens inom området upphandling viktig, för att stödja företag och att ställa upphandlingskrav.

I ÖMS-regionen kommer ett genomförandeprojekt om energieffektivisering i företag att pågå parallellt med förstudien om hur arbetet kan utvecklas för att öka takten för energieffektivisering i små och medelstora företag. Alla organisationer som är med i genomförandeprojektet och förstudien är överens om att det är av stor vikt att inte låta arbetet med effektivisering ta paus under den period som förstudien genomförs. Förstudien syftar till att se hur alla relevanta aktörer kan samlas på bästa sätt för att vidareutveckla pågående arbete och utveckla nya arbetsmetoder. Att avbryta de goda insatserna som görs idag i väntan på resultaten från förstudien ger inga fördelar. För att få ännu bättre utveckling av energieffektiviseringsarbetet i företag behöver dock en förstudie/mobilisering genomföras för att se hur kompetenser från privata och offentliga aktörer kan samordnas och organiseras i ÖMS-regionen. Projektägarna i båda projekten kommer ha tät kontakt för att lära av varandra och se till att de erfarenheter som kommer fram i båda projekten kommer alla till godo.

Genom den tidigare genomförda förstudien, tidigare studier och i de enskilda organisationerna som ingår i förstudien finns idag en kunskap om resultat och erfarenheter från liknande verksamheter som andra drivit tidigare. Detta blir en viktig utgångspunkt. Dessutom ingår en omvärldsanalys som en viktig i aktivitet i projektet.

För att säkerställa att EU:s medverkan i projektet syns tydligt kommer nyttjande av de grafiska riktlinjer och logotyper mm att utgöra grund i projektets kommunikationsarbete. Denna kommer nyttjas i alla sammanhang inklusive i kopplingen mot andra projekt och verksamheter som utgör målgrupper i detta projekt.

Koppling till det lokala näringslivet

Det regionala näringslivet kommer delta på tre sätt; För det första genom att vara en del av projektet, med aktivt engagemang. För det andra genom att en del av arbetet innebär att företag kommer kontaktas och intervjuas, enskilt och i grupp för att identifiera deras behov. För det tredje så kommer samverkan med branschorganisationer/kluster/affärsnätverk vara en viktig del i det fortsatta arbetet med förstudien. I den sistnämnda återfinns både kompetens och lösningar inom energieffektivisering och behov av insatser.

Mål och resultat

Mål

Det övergripande målet för projektet är att bidra till ökad energieffektiviseringen och övergången till koldioxidsnål ekonomi bland små och medelstora företag i Östra Mellansverige genom utveckling av ett energieffektiviseringscentrum. Avsikten är att ta tillvara och utveckla den stora förbättringspotential i energieffektivisering som finns i verksamheter i ÖMS, samt även undersöka hur effektiva lösningar kan spridas vidare, utvecklas och finna nya marknader och behov.

Projekt mål

- Identifiera insatser som genom samverkan skulle stärka redan existerande arbete och skapa nya samarbetsformer i organisationer, högskolor och företag i ÖMS.
- Beskriva och kartlägga hur ett centrum skulle kunna utgöra en regional men också nationell arena för energieffektivisering inom branscher som förstudien föreslår ska prioriteras.
- Utveckla roller och former för arbetet med strukturförändring under den kommande perioden, och säkerställa en långsiktig gemensam resurs i ÖMS.
- Genom förstudien identifiera konkret hur ovanstående arbetet kan drivas vidare.

Målgrupper

Det finns två viktiga målgrupper för projektet:

1. De som inom Östra Mellansverige arbetar med energieffektiviseringsinsatser idag, de som tillämpar lagar och förordningar som är relevanta i sammanhanget exempelvis kommuner via tillsyn samt olika företagsnätverk som jobbar med energieffektivisering.
2. Företag där det finns en särskild stor potential för energieffektivisering och optimering.

För den första gruppen är aktörer som är mest kända för att arbeta med informations-spridning för energieffektivisering och investeringar av förnybar energi i dag produktleverantörer inom energieffektivisering och förnybar energi, energirådgivare, energikon-tor, utbildningsbolag, branschorganisationer och myndigheter speciellt Energimyndig-heten.

Avsikten är att skapa en öppen plattform för arbetet där intresserade och engagerade organisationer kan tas in i arbetet även under förstudien.

Förväntat resultat vid projektavslut

Förväntat huvudresultat vid projektavslut är en tydlig bild och plan för hur arbetet med energieffektivisering i små och medelstora företag kan utvecklas genom ett regionalt samarbete med privata och offentliga aktörer. För att kunna nå Sverige och EU:s klimat mål måste energieffektiviseringsarbetet i små och medelstora företag utvecklas snabbare.

I en förstudie blir påverkan på samhället liten. Projektet kommer ha ett nära samarbete med projekt Energieffektiva företag i ÖMS som kommer ta fram kunskap om horisontella kriterier. Resultat och arbetssätt kommer integreras i fortsatt arbete.

För företag kommer projektet dels tydliggöra vilka ingångar och resurser som finns för arbete med energieffektiviseringar vilket ger bättre effekt av insatserna i företaget. Dels kommer stöd och resurser som finns och fortsätter utvecklas bli a genom strukturfonder- nas investeringar kunna användas mer effektivt, och kontakterna och insatserna med fö- retag bli effektivare och mer resurssnåla. Samtidigt är en förlängd effekt att lägre energi- kostnader stärker företagets konkurrenskraft. Som exempel på en sådan påverkan kan nämnas att energipriserna i snitt stigit 3 gånger mer än den genomsnittliga prisökningen sedan 2000.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektledningen genomförs av befintlig personal på länsstyrelsen i Västmanlands län, och bemannas med två personer som ofta arbetar i projektform som innefattar samverkan med många olika organisationer.

Finanseringen sker enligt budget som administreras av Länsstyrelsen i Västmanlands län. Förstudiens omfattning gör att det krävs små resurser att hantera budget, ekonomi och administration. Detta sköts av Länsstyrelsen i egenskap av projektägare. Inga upphandlingar är planerade att genomförs inom ramen för förstudien.

Utöver projektledning kommer en arbetande styrgrupp att finnas som består av representeranter av alla organisationer som bidrar med medfinansiering. Följande organisationer finns med i styrgruppen: ABB, Mälarenergi, Energikontoret i Mälardalen, Mälarenergi El-nät, Energy competence center, Regionförbundet Örebro, Regionförbundet Sörmland, Region Östergötland, Energikontoret Östra Götaland och Mälardalens Högskola.

Styrgruppen tar beslut utifrån underlag som projektledaren tagit fram. Ansvar för att driva arbetet framåt ligger på projektägaren, i samarbete med medlemmarna i styrgruppen som även kommer utföra arbete i förstudien.

Arbetssätt

Projektet kommer i huvudsak arbeta med två delar:

Genom att identifiera vilka hinder som finns för energieffektivisering i små- och medelstora företag men även potentiellt andra berörda områden, t ex fastigheter och infrastruktur. Identifiering sker i huvudsak via dialog med branschorganisationer, styrgruppsmedlemmar, forskare, ett urval av företag och analys av rapporter inom ämnesområdet.

Genom att samtidigt arbeta aktivt för att skapa nya samverkansformer mellan företag, akademi och omgivande samhälle inklusive offentliga aktörer, så är syftet att skapa former för ett gemensamt centrum som i nya former kan lyfta den kompetens och kunskap som finns i Östra Mellansverige.

Deltagarna i styrgruppen är med olika nätverk som är relevanta i detta sammanhang. I rapporten som Sweco genomförde identifierades också ett antal andra initiativ vars erfarenheter kommer att tas in i arbetet.

Arbetet i förstuden kommer inrikta sig på processledning eftersom det viktiga är skapa en gemensam bild i styrgruppen av vilka utmaningar som finns och hur de ska hanteras.

Intern avstämning och uppföljning under genomförandet av projektet:

- I början av förstudien träffas alla representanter för styrgruppen för detaljplanera arbetet.
- Ungefär i mitten av förstudien kommer individuella avstämningar att göras med alla deltagande organisationer för att säkerställa fortsatt förankring av arbetet och kommande insatser.
- I slutet av förstudien träffas alla representanter för styrgruppen för att se till att alla överens om slutsatserna i förstudien, och säkerställa en fortsatt utveckling.

Under förstudien kommer olika aktörer, inklusive styrgrupp och bredare bransch-/företagsgrupperingar få ta del av förslagen på det framtida arbetet med energieffektivisering i företag och bjudas in till dialog.

Huvudfokus för lärande och utvärdering är kontinuerlig återkoppling på arbete genom dialogen med styrgruppen och andra intressenter. Dessutom kommer alla att få möjlighet att lämna synpunkter på arbetet med förstudien när projektet är slut.

Avsikten är att med nuvarande och med eventuella tillkommande intressenter ta fram förslag på genomförandeinsatser, inklusive sannolika ansökningar till regionalfondens insatsområde 3.